

Ugradert

-

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118
0032 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2013/218189
Dato: 10.12.2013
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG OM VIDEREUTVIKLING AV PRODUKSJONSREGULERINGSSYSTEMET – MTB

Vi viser til høringsbrev datert 11. oktober 2013 med forslag om innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB i lakse- og ørretoppdrettsnæringen.

Dagens krav er at stående biomasse ikke på noe tidspunkt kan overstige den tildelte biomassen som følger av tillatelsen. Forslaget innebærer at det er gjennomsnittlig stående biomasse i den til enhver tid siste 12-månedersperioden som ikke på noe tidspunkt kan overstige den tildelte biomassen som følger av tillatelsen. Forslaget omfatter bare MTB på tillatelsesnivå, og ikke MTB som er fastsatt for de enkelte lokalitetene.

Departementet ber om innspill til fire alternative innretninger av MTB-regimet:

1. 0-alternativet hvor vi fortsetter med dagens ordning.
2. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med samme størrelse på tillatelses-MTB som i dag.
3. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB som tilsvarer antatt økning i potensiell produksjon, f.eks. 5 %.
4. Valgfritt for enkeltaktører om de vil fortsette med dagens ordning eller gå over til rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB på f.eks. 5 %.

Alternativ 2

Alternativ 2 vil gi økt fleksibilitet for næringsaktørene. Det vil også føre til noe økt produksjonspotensial enn dagens regime. En utredning utført av Kontali analyse og Sintef fiskeri og havbruk anslår at økningen vil være under 5 %, avhengig av hvordan næringen vil tilpasse seg til et nytt regime. Den anslåtte økningen forutsetter at andre faktorer som lokalitets-MTB, slaktekapasitet, etc., ikke vil være begrensende. De anslår også at den stående biomassen i sjøen i andre halvår vil kunne øke med 50 000 – 90 000 tonn, avhengig av hvordan næringen som helhet vil tilpasse seg et nytt regime.

Departementet viser til at det er delte meninger i næringen om innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB. De som er for forslaget argumenterer med at de vil benytte den økte fleksibiliteten til å holde mer fisk over til første kvartal før den slaktes ut, både av hensyn til stabile leveranser til kundene og for å opprettholde drift ved slakterier og foredlingsanlegg i større deler av året. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB er avgjørende for at næringen skal komme ut av

et paradigme preget av store svingninger i utbud og priser, med dertil store svingninger i inntjening og lønnsomhet.

Det refereres også til de som har uttalt seg mot forslaget. De argumenterer med at det er sannsynlig at mange aktører vil benytte den økte fleksibiliteten til å flytte enda mer av biomassen og utslaktingen til den beste tilvekstperioden på høsten. Dette kan slå negativt ut på lakseprisene og forsterke problemet som forslaget er ment å avhjelpe. De påpeker også at økt stående biomasse i sjøen om høsten kan være uheldig av hensyn til miljømessig bærekraft, særlig i områder hvor det allerede er utfordringer med lakselus.

Departementet påpeker at begrensende faktorer som lokalitets-MTB, slaktekapasitet, brønnbåtkapasitet, etc., i praksis vil begrense effektene som forslaget vil kunne få på produksjonsmønster og slaktevolum på «makronivå». Forslaget innebærer at de enkelte aktørene får større muligheter til å følge sine egne ønsker og strategier, herunder å ha et jevnere uttaksmønster og råstofftilgang og sikre drift ved slakterier og foredlingsanlegg i større deler av året.

I departementets vurdering av konsekvenser mht. sykdom og lakselus hevdes det at de strategiene som velges av forvaltningen og næringen hva angår sykdomsbekjempelse er av større betydning enn en begrenset økning i biomasse spredd over store deler av kysten. Rapporten fra Kontali og Sintef viser at den maksimale stående biomassen i sjø om våren ved en eventuell innføring av forslaget ikke øker nevneverdig utover dagens nivå. Det hevdes at det derfor ikke vil være en selvstendig årsak til eventuell økt lakseluspåvirkning av utvandrende laksesmolt om våren. Økt biomasse om høsten vil imidlertid kunne gi økt lakselusbelastning på sjørørret og sjørøye.

Departementet viser også til at det tas sikte på å etablere et system for å overvåke og måle påvirkningen fra lakselus i oppdrett på ville populasjoner basert på samlet faglig råd fra Havforskningsinstituttet, Veterinærinstituttet og Norsk institutt for naturforskning. Økt lakseluspåslag på villfisk som følge av økt stående biomasse i sjø, vil fanges opp av et nytt system for kontroll med lakselus. Et slikt nytt system vil imidlertid ikke forventes å kunne tre i kraft før tidligst i 2015.

Alternativ 3

Alternativ 3 vil gi økt fleksibilitet for næringsaktørene, men innebærer ingen økning i produksjonspotensialet sammenlignet med dagens regime. Det gir uendret eller eventuelt redusert miljømessig totalbelastning, inkludert lakselus. Ulempen med en reduksjon i tillatelses-MTB er at oppdrettere som i dag utnytter tildelt biomasse tilnærmet fullt ut, potensielt vil kunne få en noe redusert produksjonskapasitet.

Alternativ 4

Alternativ 4 vil gi enda større fleksibilitet og valgfrihet for den enkelte næringsaktør, men innebærer ingen økning i produksjonspotensialet sammenlignet med dagens regime. Det gir uendret eller eventuelt redusert miljømessig totalbelastning, inkludert lakselus. Ulempen er at kompleksiteten for forvaltningen øker ved at to systemer opprettholdes side ved side.

Mattilsynets vurdering

I forkant av høringen ba departementet Kontali analyse og Sintef om bl.a. å utrede konsekvensene mht. lakselus og sykdom. Mattilsynet mener at Veterinærinstituttet og Havforskningsinstituttet som har kompetanse på lakselus og sykdom burde gjennomført en slik utredning.

Næringsaktørene synes å være enige om at alternativ 2 vil føre til økt stående biomasse i sjøen om høsten selv om der er usikkert hvordan den økte biomassen vil fordele seg i både tid og rom.

Mattilsynet mener at alternativ 2 vil medføre ytterligere utfordringer med tanke på lakselus og beredskapen for håndtering av sykdommer.

Det er ikke tvil om at økt biomasse i sjøen gir fare for økt smittepress av lakselus. Effekten på villfisk vil være avhengig av i hvilket tidsrom, hvor stor økningen blir og hvor det blir økt biomasse. I

høringen er det påpekt at alternativ 2 vil kunne ha negativ effekt på sjørret og sjørøye på grunn av økt biomasse i sjøen i andre halvår, men at forslaget ikke vil gi økt lakseluspåvirkning på utvandrende laksesmolt om våren.

Økt biomasse og økt smittepress av lakselus andre halvår gir økt fare for økt smittepress ved inngangen til den kalde årstiden, og kan derfor også resultere i økt smittepress om våren. Med de utfordringene næringen i dag har med kontroll av lakselus og resistensutvikling mener Mattilsynet at det ikke er usannsynlig at alternativ 2 også vil føre til økt smittepress på utvandrende laksesmolt om våren.

Departementet viser til at det tas sikte på å etablere et nytt system for å overvåke og måle påvirkningen fra lakselus i oppdrett på ville populasjoner. Departementet konkluderer med at eventuell økt lakseluspåslag på villfisk som følge av økt stående biomasse i sjø, vil fanges opp av det nye systemet for kontroll med lakselus. Dette systemet vil imidlertid ikke kunne tre i kraft før tidligst i 2015.

Mattilsynet mener at det på grunn av næringens utfordringer med kontroll av lakselus ikke er forsvarlig å gjennomføre alternativ 2 før det nye systemet for overvåking og kontroll av lakselus er etablert og har vist seg å fungere i praksis.

Økt stående biomasse i sjøen vil også stille større krav til at næringsaktørene har gode beredskapsplaner som fungerer i praksis for å håndtere sykdomsutbrudd på en forsvarlig måte. Krav om beredskapsplaner gjelder i dag for hvert enkelt akvakulturanlegg. Ved sykdomsutbrudd har det ofte vist seg at planene ikke fungerer tilfredsstillende i praksis. Det er også en utfordring at beredskapsplanene ikke tar høyde for utbrudd av sykdom i flere anlegg samtidig innenfor et område. Det er allerede i dag behov for å vurdere hvordan beredskapen med hensyn til håndtering av dødfisk, transport- og slaktekapasitet og eventuell destruksjon av fisk skal bli bedre på områdenivå slik at den fungerer på en tilfredsstillende måte. En økning av den stående biomassen i sjøen gjør at behovet for velfungerende beredskapsplaner på områdenivå blir enda mer prekært.

Mattilsynet mener at en forsvarlig gjennomføring av alternativ 2 også forutsetter at velfungerende beredskapsplaner på områdenivå er på plass, og det er det ikke per dags dato.

Alternativ 3 og 4 vil ikke medføre ytterligere utfordringer med tanke på lakselus og beredskapen for håndtering av sykdommer.

Med hilsen

Harald Gjein
Administrerende direktør